UUTISET

Missään muualla sosiaali- ja terveydenhoitoa ei järjestä näin valtava määrä kuntia kuin meillä Suomessa. **TOIMITUSJOHTAJA PENTTI ITKONEN, ETELÄ-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPIIRI**

Työryhmä ei muuttaisi työeläkeindeksiä

Nykyinen indeksi turvaa kohtuueläkkeet. Muutos korottaisi nuoren sukupolven eläkemaksuja.

Työeläkeindeksi turvaa kohtuullista toimeentuloa eläkeläisille, joten ministeriön työryhmä ei sitä muuttaisi. Eläkeläiset itse painottaisivat palkkoja lisää.

Työryhmä raportoi keskiviikkona vuoden kestäneen työnsä tuloksia. Sosiaali- ja terveysministeri **Paula Risikko** (kok.) lupasi kuulla vielä lausuntoja laajasti.

Työkyvyttömyys vie elantoloukkuun

Maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan vuosittain työeläkeindeksillä. Palkkojen muutosta siinä painotetaan 20 prosenttia ja hintoja 80 prosenttia.

”Eläkeläisten toimeentulo on pysynyt 70 prosentin tasolla ammatissa toimiviin nähden”, työryhmän puheenjohtaja **Jukka Rantala** Eläketurvakeskuksesta puoltaa.

LAURI SALMINEN

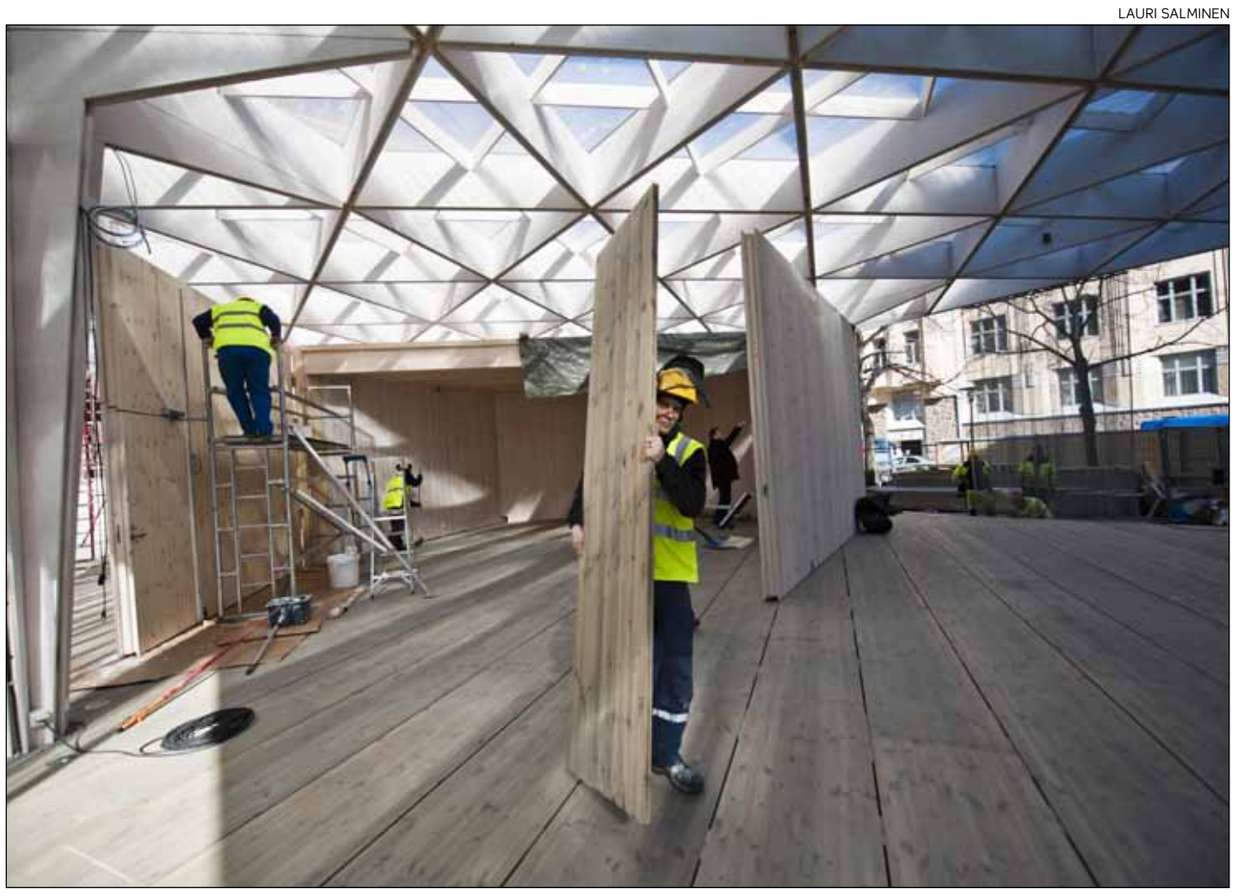

Nuoret miehet rakentavat UPM-paviljonkia ja palkasta eläketurvaa. Heidän eläkemaksunsa ovat nousussa.

Työeläke parani keskimäärin viidenneksellä vuosien 2000 ja 2010 välillä. Eläkkeensaajien reaalitulot nousivat neljänneksen kymmenessä vuodessa.

Monilla eläkeläisillä on muita tuloja eläkkeen lisäksi. Heidän tulonsa nousivat 13 prosenttia. Pelkällä eläkkeellä elävien tulot nousivat seitsemän prosenttia.

Työkyvyttömyyseläkeläiset ovat järjestelmän väliinputoajia. Heidän eläketasonsa pysyi reaalisesti ennallaan. Heidän elantonsa heikkeni.

Häviäjiä olisivat 1980-ikäluokat

Indeksin säilyttämistä ennallaan työryhmä perustelee myös sukupolvi-näkökohdalla. Palkkaosuuden nosto ei tekisi oikeutta nuorille ikäluokille. Nykyiset eläkeläiset ja piakkoin eläkkeelle jäävät hyötyisivät muutoksesta enemmän kuin 1980-luvulla ja sen jälkeen syntyneet.

”Taitekohta on 1980-luvun puolivälissä syntyneissä”, Rantala täsmentää.

Vanhat ikäluokat saavat parempaa eläkettä suhteessa työtuloihin ja palkkaan kuin nuoret. Nuoret maksavat korkeita eläkemaksuja koko työuransa.

Työryhmä summaa Suomessa indeksin laskentatavan yksinkertaiseksi, kun sitä vertaa kansainvälisesti. Hallinto ei maksa paljon.

Kolme eläkeläisjärjestöä jätti eriävän mielipiteen loppuraporttiin. He vaativat tarkistusta kahdesti vuodessa. Palkkoja painotettaisiin 30 prosenttia ja hintoja 70 prosenttia.

Työeläkemaksu nousisi 0,6 prosenttia, 1,3 tai 1,7 prosenttia, jos palkkojen painotus nostetaan työeläkeindeksissä 30, 40 taikka 50 prosenttiin.

Enemmistö työryhmässä laskee eläkemenojen ja eläkemaksujen nousevan tulevaisuudessa muutenkin, koska väestö ikääntyy. Talousnäkymät heikkenevät.

Nykyiseen työeläkeindeksiin siirryttiin vuonna 2005. Alunperin painotukset menivät indeksissä puoliksi. Eläkeläisjärjestöt ovat protestoineet muutosta.

Nuoret saivat ensi kertaa edustajansa eläketyöryhmiin. Nuorisojärjestö Allianssin **Matti Niemi** kiitti työryhmien ansiokasta työtä. Niemi itse jää eläkkeelle 2050-luvulla.

JUHANI VIITALA

Terveystalo alentaa yleismaksua

Terveystalo alentaa työterveyshuollon toimistomaksunsa sataseen. Maksu ylittää silti selvästi Kelan korvausrajan.

Toimistokulunsa Terveystalo on hinnoitellut 200 euroon työterveyshuollon asiakasta kohti vuodessa. Nyt maksu alenee puoleen.

Riihimäellä Terveystalo tekee lisäksi erityistarjouksen. Tänä ja ensi vuonna tämä vuosimaksu on siellä 69 euroa henkilöltä.

”Maatalousyrittäjät saavat täyden Kela-korvauksen”, yksikönjohtaja **Tommi Qvick** Terveystalo Riihimäestä laskee.

Kansaneläkelaitos määrittää yleismaksun suuruiseksi enintään 71 euroksi. Tätä suuremmasta summasta ei korvata maksajalle mitään

Terveystalolla on koko maassa sopimuksia viljelijöiden työterveyshuollosta. Qvick vetoaa liikesalaisuuteen eikä kerro määriä.

Nelisenkymmentä maatilaa jätti Riihimäen seudulla syksyllä Terveystalon työterveyshuollon. He kyllästyivät hintoihin ja huonoon palveluun.

Riihimäki on ulkoistanut työterveyshuoltonsa kansainvälisen rahaston omistamalle Terveystalolle.

JUHANI VIITALA

Politiikka sotki sote-uudistuksen

Aluksi kaikki meni hyvin. Syksyllä mukaan tuli liikaa politiikkaa, joka jyräsi asiantuntijuuden.

Kysymys on sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) palvelurakenteen uudistuksesta. Sitä on työstänyt kymmenien asiantuntijoiden työryhmä lähes vuoden, mutta lopputulos on pannukakku.

”Nyt tehdyn raportin pohjalta ei voi tehdä lakia, sillä liikaa asioita on avoinna”, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin (Eksote) toimitusjohtaja **Pentti Itkonen** sanoo MT:lle.

”Kesän väliraportissa puhuttiin vielä potilaista ja asiakkaista ja tavoiteltiin mahdollisimman hyvää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Mutta sitten ministerit ja ilmeisesti muukin poliittinen tilanne ajoivat tämän hankkeen kuntarakennehankkeen kylkeen. Se muuttui hallinnolliseksi asiaksi, jonka perusteluina ovat kunnan rahoitus ja päätöksenteko, ei potilaan ja asiakkaan paras.”

Ministeriön johto on selittänyt politiikan väliintuloa jälkeenpäin ”uudenlaisella työskentelytavalla”.

”Tällaista ei alunperin kerrottu työryhmälle”, Itkonen sanoo ja kirjoitutti nyt valmistuneeseen loppuraporttiinkin, ettei se ole puhdas asiantuntijatyö.

Itkonen ei ota kantaa siihen, vaikuttiko muutokseen kansliapäällikön vaihdos kesän jälkeen.

Hallitus sitoi kädet

Kuntakytkös ja liialliset reunaehdot aiheuttivat sen, ettei sote-kysymyksiä ratkottu enää palvelu- vaan asukasmäärien perusteella. Raportissa tukeudutaan vanhoihin 20 000 ja 50 000–100 000 asukkaan rajoihin.

”Hallitusohjelma, toimeksianto ja ministeriryhmän linjaukset ovat kaventaneet tavattomasti meidän mahdollisuuksiamme tehdä parhaita mahdollisia soteehdotuksia”, hyvin toimivana pidettyä Eksotea johtava Itkonen katsoo.

”Lähtökohdaksi pitäisi ottaa 15–17 päivystysaluetta ja rakentaa niiden ympärille kuntayhtymien sote-alueet, joissa olisi alueen kaikkien kuntien perus- ja sairaanhoito. Kun se olisi tehty, siirryttäisiin kansallisesti yhteen ohjausjärjestelmän.”

Ylimpänä olisi yliopistotaso, jos sitäkään. Kunnat jäisivät itsenäisiksi vaikka terveyskeskuksia yhdistettäisiin, jolloin kytköstä kuntauudistukseen ei olisi. Myöskään väestöpohjilla ei olisi merkitystä.

”Tämä pelottaa eniten hallinnon ja politiikan päättäjiä, vaikka se olisi potilaille paras”, Itkonen sanoo.

”Irtoaminen kuntakentästä tapahtuu aikanaan joka tapauksessa, koska kunnat eivät pysty tätä hoitamaan. Missään muualla sosiaali- ja terveydenhoitoa ei järjestä näin valtava määrä kuntia kuin meillä Suomessa. Maailmalla väestömäärät ovat vähintään 400 000 asukasta.”

Vielä sekavammaksi?

Itkosen mielestä olisi nyt pahinta, jos hallitus halunsa mukaan lakkauttaisi hyvin toimivat sairaanhoitopiirit ja tilalle värkättäisiin väestöpohjien perusteella uusia itsenäisiä toimijoita.

”Seuraisi resurssikilpailua ja osaoptimointia ja menetettäisiin tietotekniikan hyödyt. Jos Kelaa tai verottajaa pyydettäisiin tekemään järjestelmät 100 000 asukkaan väestöpohjille, ne nauraisivat napansa ristiin.”

Raportti on kuitenkin valmis, mutta Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, Kela ja Espoo jättivät siihen eriävät mielipiteet. THL:n mielestä alueellisia palvelunjärjestäjiä voisi olla 12–20 ja väestöpohja vähintään 200 000 asukasta.

Viiteen yliopistopiiriin on nyt lähetetty selvitysmiehiä tekemään maaliskuuhun mennessä esitykset palveluiden järjestämisestä. Lopputuloksena lienee malli, jossa kuntia tai sote-alueita ja samalla terveyskeskuksia on 30–70 ja niiden piirissä 50 000–100 000 asukasta.

EIJA MANSIKKAMÄKI